

PRACOWNIA ARCHITEKTONICZNA

K E R A D ! ! !

DARIUSZ JERZY MODZELEWSKI – ARCHITEKT

16-050 MICHAŁOWO, ul. Białostocka 2

tel. 512 233 010

REGON 052136779

PROJEKT ARCH. - BUDOWLANY

robót budowlano-remontowych polegających na:

- remoncie cokołu budynku i schodów z podestem przed wejściami do cerkwi,
- remoncie ścian zewnętrznych,
- wymianie pokrycia dachowego, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych,
- generalnym remoncie bramy wejściowej
w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii
Prawosławnej, na terenie Dz. Nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa
Wola (gm. Michałowo)

Informacja- dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia

- ADRES** - w. Nowa Wola (gm. Michałowo)
Dz. Nr 441, obręb gr. wsi Nowa Wola
- INWESTOR** - Parafia Prawosławna w Nowej Woli
p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela
Nowa Wola 85
16-050 Michałowo
- PROJEKTANT** - mgr inż. arch. Dariusz MODZELEWSKI
upr. proj. w spec. arch. Bł/192/94
- DATA** - 01.04.2013.

SPIS ZAWARTOŚCI PROJEKTU:

1. Strona tytułowa			-ark.1
2. Spis zawartości projektu			-ark.2
3. Spis załączników formalno-prawnych			-ark.3
• Załączniki formalno-prawne	-zał.1÷3		-ark.4÷6
4. <u>Część opisowa</u> do szkicu sytuacyjnego zagospodarowania Dz. Nr 441 w obrębie wsi Nowa Wola, do prac budowlano-remontowych w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej			-ark.7÷9
5. <u>Część rysunkowa</u>			
• SYTUACJA – do projektu prac budowlano-remontowych w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela, na terenie Dz. Nr 441 w obrębie wsi Nowej Woli	- rys. Nr 1	1:1000	-ark.10
6. <u>Część opisowa</u> do projektu architektoniczno-budowlanego prac budowlano-remontowych, w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej, na terenie Dz. Nr 441 w Nowej Woli			-ark.11÷19
7. <u>Część rysunkowa</u>			
• Rzut parteru	-rys. Nr 1	1:100	-ark.20
• Element wejściowy z boku	-rys. Nr 2	1:50	-ark.21
• Widok – el. wejściowy od frontu	-rys. Nr 3		-ark.22
• Widok – el. wejściowy z boku	-rys. Nr 4		-ark.23
• Rzut dachu	-rys. Nr 5	1:100	-ark.24
• Elewacja północno-zachodnia	-rys. Nr 6	1:100	-ark.25
• Elewacja północno-wschodnia	-rys. Nr 7	1:100	-ark.26
• Elewacja południowo-wschodnia	-rys. Nr 8	1:100	-ark.27
• Elewacja południowo-zachodnia	-rys. Nr 9	1:100	-ark.28
• Widok - fragmenty cokołu	-rys. Nr 10		-ark.29
• Widok - fragmenty elewacji	-rys. Nr 11		-ark.30
• Widok - el. północno-zachodnia	-rys. Nr 12		-ark.31
• Widok - el. północno-wschodnia	-rys. Nr 13		-ark.32
• Widok - el. poł. - wschodnia	-rys. Nr 14		-ark.33
• Widok - el. półn. - zach. poł. - zach.	-rys. Nr 15		-ark.34
• Rzut bramy wejściowej	-rys. Nr 16	1:50	-ark.35
• Widok bramy od półn. - zachodu	-rys. Nr 17		-ark.36
• Widok bramy od poł. - wschodu	-rys. Nr 18		-ark.37
• Widok – fragmenty elewacji -1	-rys. Nr 19		-ark.38
• Widok – fragmenty elewacji - 2	-rys. Nr 20		-ark.39
8. Informacja dotycząca bezpieczeństwa i ochrony zdrowia			-ark.40÷43

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW **FORMALNO-PRAWNYCH**

1. Zaświadczenie autora projektu o posiadaniu uprawnień do projektowania i przynależności do Podlaskiej Okręgowej Izby Architektów i Podlaskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa
2. Zaświadczenie Burmistrza Michałowa określone pismem znak: IG.6727.51.2013, z dnia 2013.04.02, o przeznaczeniu dz. nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa Wola (gm. Michałowo)
3. Oświadczenie projektanta, iż projekt został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej
4. Uzgodnienie z Inwestorem – patrz rys. Nr xx – Rzut parteru

OŚWIADCZENIE

Zgodnie z Art. 20, pkt. 1, ust.4 Prawa Budowlanego (Dz. U. Nr 207 z 2003 r. poz.2016) z późniejszymi zmianami oświadczamy, iż niniejszy projekt budowlany został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami wiedzy technicznej.

Dotyczy projektu budowlanego robót budowlano-remontowych polegających na:

- remoncie cokołu budynku i schodów z podestem przed wejściami do cerkwi,
- remoncie ścian zewnętrznych,
- wymianie pokrycia dachowego, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych,
- generalnym remoncie bramy wejściowej
w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej,
na terenie Dz. Nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa Wola (gm. Michałowo).

Inwestor – Parafia Prawosławna w Nowej Woli
p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela
Nowa Wola 85
16-050 Michałowo

Michałowo 01.04.2013r.

.....
/podpis/

CZĘŚĆ OPISOWA

DO SZKICU SYTUACYJNEGO ZAGOSPODAROWANIA DZ. NR441

w obrębie gruntów wsi Nowa Wola, do robót budowlano-remontowych w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej

1. DANE OGÓLNE

1.1. Przedmiot inwestycji

Roboty budowlano-remontowe polegające na:

- remoncie cokołu budynku i schodów z podestem przed wejściami do cerkwi,
- remoncie ścian zewnętrznych,
- wymianie pokrycia dachowego, obróbek blacharskich, rynien i rur spustowych,
- generalnym remoncie bramy wejściowej w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej, na terenie Dz. Nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa Wola (gm. Michałowo). Inwestycja przewidziana do realizacji w jednym etapie.

1.2. Inwestor

Parafia Prawosławna w Nowej Woli
p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela
Nowa Wola 85
16-050 Michałowo

1.3. Jednostka projektowa

Pracownia Architektoniczna „KERAD”
16-050 Michałowo, ul. Białostocka 2

1.4. Projektant

mgr inż. arch. Dariusz Jerzy MODZELEWSKI
upr. proj. w spec. arch. Bł /192 /94

1.5. Podstawa opracowania

- zlecenie INWESTORA,
- Zaświadczenie Burmistrza Michałowa o przeznaczeniu dz. nr 441, określone pismem znak:IG.6727.51.2013. RK, z dnia 2013.04.02,
- projekt architektoniczno-budowlany

2. ISTNIEJĄCY STAN ZAGOSPODAROWANIA DZIAŁKI

2.1. Usytuowanie terenu

Działka Nr ewidencyjny 441, położona jest w centrum miejscowości Nowa Wola, przy skrzyżowaniu drogi na kierunku Michałowo-Planty, z drogą Hieronimowo-Juszkowy Gród.

Otoczenie działki w granicach opracowania stanowią:

- od północnego-zachodu –Dz. Nr 395 (droga gminna, o naw. asf.),
- od południowego-zachodu - Dz. Nr 440 (działka prywatna z zabudową jednorodzinną) oraz Dz. Nr 443 (działka prywatna, teren upraw polowych),
- od południowego-wschodu - Dz. Nr 443 (działka prywatna, jw.),

- od północnego-wschodu – Dz. Nr 442 (droga gminna, o naw. asfaltowej).

2.2. Zainwestowanie terenu

Na terenie działki znajduje się budynek cerkwi parafialnej p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej w Nowej Woli. Obiekt zabytkowy, o konstrukcji drewnianej, wpisany do rejestru zabytków pod Nr 724 (A-290).

Uzbrojenie terenu działki stanowi: słupy oraz linia napowietrzna energetyczna, przyłącze energetyczne, instalacja oraz słupy oświetlenia budynku świątyni, przyłącze wodociągowe zakończone hydrantem.

Prostokątna działka (59x90m) cerkwi jest ogrodzona tzw. „murem cyklopowym” z głazów narzutowych. Ogrodzenie działki jest odsunięte ok. 20m od drogi na kierunku Hieronimowo- Juszkowy Gród, tworząc obszerny plac przed bramą główną. Do cerkwi prowadzi trójosiowa, o łukowo przesklepionych otworach brama, której oś środkowa zaakcentowano hełmem cebulastym z krzyżem. Brama w konstrukcji murowanej, z cegły ceramicznej.

Nawierzchnią utwardzoną stanowi ciąg pieszo-jezdny, z kostki betonowej, poprowadzony od strony zjazdu z drogi gminnej (dz. nr 395), w kierunku głównego wejścia do świątyni.

Teren działki jest prawie płaski.

Zieleń wysoką stanowi starodrzew wysadzony wokół ogrodzenia.

2.3. Warunki gruntowo-wodne – bez zmian

3. ZAGOSPODAROWANIE DZIAŁKI

3.1. BUDYNKI I BUDOWLE- bez zmian.

3.2. UZBROJENIE TERENU

3.2.1. Istniejące uzbrojenie działki – bez zmian.

3.2.2. Projektowane uzbrojenie terenu – nie przewiduje się.

3.3. OBSŁUGA KOMUNIKACYJNA – bez zmian.

- istniejący zjazd z drogi gminnej - Dz. Nr 395

3.4. URZĄDZENIE TERENU – bez zmian.

4. BILANS TERENU

Wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni terenu wnioskowanego: **nie ulega zmianie** – wnioskowana inwestycja nie wiąże się ze zmianą powierzchni zabudowy – obrysu ścian zewnętrznych przedmiotowego budynku cerkwi.

5. Informacje dotyczące ochrony konserwatorskiej lub ochrony

wynikającej na podstawie ustaleń Miejscowego Planu

Zagospodarowania Przestrzennego lub Decyzji o warunkach zabudowy

Zgodnie z Zaświadczeniem Burmistrza Michałowa znak: IG.6727.51.2013.RK, z dnia 2013.04.02 na terenie Dz. Nr 441 znajduje się /cerkiew prawosławna p.w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela, drewn. 1906-1908 – wpisana do rejestru zabytków. Wszelka działalność inwestycyjna winna być każdorazowo uzgodniona z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków./

6. Informacje o wpływie eksploatacji górniczych - nie dotyczą omawianej inwestycji.

7. Informacje o istniejących i przewidywanych zagrożeniach dla środowiska oraz higieny i zdrowia użytkowników projektowanych obiektów i ich otoczenia

Projektowana inwestycja nie wpłynie negatywnie na środowisko, jak również na higienę i zdrowie użytkowników i otoczenie.

8. WARUNKI OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ- bez zmian.

opracował:

CZĘŚĆ OPISOWA

DO PROJEKTU ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANEGO

robót budowlano-remontowych polegających na:

- remoncie cokołu budynku i schodów z podestem przed wejściami do cerkwi,
- remoncie ścian zewnętrznych,
- wymianie pokrycia dachowego, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych,
- generalnym remoncie bramy wejściowej
w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej,
na terenie Dz. Nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa Wola (gm. Michałowo).

1. PRZEZNACZENIE OBIEKTU

1.1. Program użytkowy

Budynek usługowy, użyteczności publicznej, obiekt sakralny, kultu religijnego, cerkiew parafialna p.w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela. Należy do Parafii Prawosławnej w Nowej Woli, w dekanacie Gródek, diecezji białostocko-gdańskiej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego. Służy zaspokojeniu podstawowych potrzeb religijnych społeczności prawosławnej miejscowości Nowa Wola i okolicy. Budynek został wykonany w latach 1906-1908, w konstrukcji drewnianej.

Cerkiew została wpisana do rejestru zabytków pod numerem 724 (A-290).

Ze względu na rangę obiektu wyznaczoną przez jego funkcję i status obiektu zabytkowego, jest to ważne miejsce w gminie Michałowo i w regionie Podlasia.

1.2. Dane szczegółowe:

- bez zmian.

2. OPIS PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ FUNKCJONALNYCH

Wejście główne do cerkwi oraz dwa boczne, zaprojektowane w ramionach krzyża, poprzedzono portykiem (frontowa część budowli przed wejściem-schody, podest oraz dach wsparty na dwóch parach potrójnych kolumn, na cokołach). Na osi głównej zaprojektowano przedsionek, zwany również: pritworem, kruchtą, babińcem, narteksem, z dwoma pomieszczeniami bocznymi. W jednym z tych pomieszczeń zaprojektowano schody prowadzące na chór i dzwonicę. Drugie zostało przeznaczone na wyposażenie i sprzęty cerkwi. Jednohalową nawę (pomieszczenie przeznaczone dla wiernych) przecina tej samej szerokości transept (nawa poprzeczna). Na zakończeniu nawy głównej wykonano prezbiterium, o trójbocznej (trapezowej) absydzie (miejsce czynności liturgicznych, dostępne dla kapłana), oddzielone od nawy ikonostasem, z dwoma aneksami zakrystii, po bokach. Zakrystie (pastoforia), to prothesis i diakonikon.

3. FORMA ARCHITEKTONICZNA BUDYNKU

Budynek wolnostojący, bez podpiwniczenia, jedno oraz częściowo dwukondygnacyjny (chór), z dzwonicą. Fragmenty budynku jednokondygnacyjne, o zróżnicowanej wysokości pomieszczeń, w zależności od funkcji.

Budynek o prostej bryle, kształtowanej na planie krzyża łacińskiego, z podkreśleniem elementów wejściowych portykami, z bardzo rozrzeźbionym dachem, w którym podkreślono dzwonicę, centralną część nawy oraz prezbiterium. Budynek o bogatym wystroju zewnętrznym i detalu charakterystycznym dla architektury drewnianej. Budynek wykonany w konstrukcji drewnianej, w technologii tradycyjnej.

Kształt przestrzenny budowli wynika z rzut poziomego. Osiowy układ budowli, a zarazem główne wejście podkreśla wieża dzwonicza, zaprojektowana nad

przedsionkiem. Wieża zaprojektowana na planie kwadratu, przechodzi wyżej w formę ośmiobocznego prostopadłościanu (z uskokami), przykrytego stromym, ostrosłupowym dachem wieżowym, który zwieńczono sygnaturką z hełmem cebulastym i krzyżem. Nawę główną, a także transept i prezbiterium przykryte są dwuspadowym, stosunkowo płaskim dachem. Na skrzyżowaniu nawy głównej z transeptem wznosi się ponad dach ośmioboczny tambur (bęben) doświetlający od góry wnętrze świątyni trójkątnie zakończonymi oknami. Wsparty jest na dwóch parach potrójnych kolumn oraz ścianie pomiędzy nawą, a prezbiterium. Doświetlenie górne nawy przykryto dachem w kształcie spłaszczonego ostrosłupa, zwieńczonego ośmioboczną ślepą latarnią z dużym hełmem cebulastym i krzyżem. Dach nad prezbiterium dwuspadowy, zakończony trójbocznie, zwieńczono sygnaturką z hełmem cebulastym i krzyżem.

Forma architektoniczna mimo skojarzeń z architekturą murowaną zachodnioeuropejską, wykazuje powiązania z tzw. typem cerkwi łemkowskich rozprzestrzenionych na podkarpaciu, Ukrainie i całej wschodniej Polsce, który charakteryzował się podłużno-trójczołową bryłą, z trzema odrębnymi kopułami. Forma tradycyjna, charakterystyczna dla obiektów sakralnych architektury drewnianej, nawiązująca materiałami budynku, kolorystyką, detalem architektonicznym, rozwiązaniami technicznymi do budynków istniejących w sąsiedztwie, a zaprojektowanych w okresie wzniesienia cerkwi.

4. DANE DOTYCZĄCE ELEMENTÓW BUD.-KONSTR. BUDYNKU

4.1. Projekt przewiduje generalny remont cokołu budynku. (patrz – Rys. Nr10)

Cokół wysokości 45÷85cm, jest wykonany z dużych głazów narzutowych, polnych, bitych, nieregularnych, murowanych na zaprawie cementowej. W murze pozostawiono otwory wentylacyjne, służące wentylacji warstw podposadzkowych.

W trakcie oględzin przedmiotowego obiektu stwierdziłem, że mur ze względu na wiek i niekorzystny wpływ warunków atmosferycznych uległ znacznym uszkodzeniom. Jest w bardzo wielu miejscach spękany, nastąpiło rozwarstwienie poszczególnych warstw kamieni, widać ubytki w zaprawie cementowej, rysy, szczeliny porasta trawa. Te niekorzystne zmiany są zauważalne szczególnie w miejscach odprowadzenia wody z dachu za pomocą rur spustowych. Woda, mróz uszkadza istniejące „wodocieki”, które odprowadzają wodę od budynku, ale jednocześnie fragment cokołu, który wymaga remontu. Przyczyną tak znacznych spękań cokołu może być również brak opaski wokół budynku, która odprowadziłaby wodę z najbliższego otoczenia fundamentu. Okapy, które są na znacznej wysokości, nie chronią w pełni ścian budynku. Ściany są wysokie, ilość odprowadzonej wody, zwłaszcza przy zacinającym deszczu, duża. Woda spływa po ścianach, a następnie za pomocą okapników, albo bezpośrednio do gruntu lub na cokół. Fundamenty w takiej sytuacji, zwłaszcza jesienią, są ciągle wilgotne. Woda i mróz zimą powodują ich wysadzanie, ponieważ grunty w miejscowości Nowa Wola, to przeważnie grunty gliniaste.

Prace remontowe będą polegały na:

- rozbiórce, wyburzeniu istniejących „wodociągów”, z betonu z dodatkiem kamieni,
- rozkuciu istniejących spoin, rys; wykuciu starych „plomb” betonowych,
- oczyszczeniu istniejących spoin, które porasta trawa, z części roślinnych, z pyłów, z kurzy i luźnych, odspojonych części zaprawy,
- oczyszczeniu cokołu za pomocą wody pod odpowiednim ciśnieniem, szczotek,
- uzupełnieniu ubytków cokołu z kamienia poprzez wmurowanie nowych fragmentów i uzupełnieniu powstałych szczelin, rys w zaprawie cementowej,

- zaimpregnowaniu cokołu budynku impregnatami do kamienia,
  - wykonaniu opaski żwirowej gr.30cm, na podsypce piaskowej gr.20cm, szerokości 60cm, ograniczonej obrzeżami chodnikowymi 100x30x8cm,
  - wykonaniu nowych „wodociągów” odprowadzających wodę od budynku.
- Proponowane wodociągi terenowe, typ „D” - prefabrykaty betonowe, kształtki 30x30x10cm, ułożone na podsypce piaskowej gr.15cm, które odprowadzą wodę od budynku na odległość 1,2m od budynku.

Prace prowadzić z zasadami Sztuki Budowlanej, z należytą starannością.

4.2. Projekt przewiduje również remont schodów zewnętrznych, podestów przed wejściami do świątyni oraz cokołów stanowiących podstawę kolumn (słupów) podtrzymujących dach portyków. (patrz – Rys. Nr3, Rys. Nr4)

Schody zewnętrzne, z biegami poprowadzonymi w trzech kierunkach, podest wejść w ramionach transeptu, są wykonane jako betonowe. Cokół stanowiący podstawę kolumn podtrzymujących dach portyku został wykonany z uskokiem. Cokół szerszy o ok. 5cm od góry, został wykonany z dużych gładkich narzutowych, bitych, murowanych na zaprawie cementowej. Cokół został zakończony podestem betonowym, na którym wsparto potrójne kolumny portyku.

Schody zewnętrzne, podest, cokoły podtrzymujące kolumny wejścia głównego, zostały obudowane kamieniem polnym, bitym, murowanym na zaprawie cementowej, ciemnej.

W trakcie oględzin przedmiotowych elementów budowlanych stwierdziłem, że:

- schody, podesty wejść bocznych z betonu wykazują pęknięcia, wyszczerbienia, a istniejący grunt przy wejściu na schody powoduje, że wysokość ostatniego stopnia jest zróżnicowana, co stanowi niebezpieczeństwo i zagrożenie dla osób korzystających ze schodów,
- schody są popękane, porysowane i porastają je mchy i porosty,
- istniejące szczeliny w podestach powiększają się pod wpływem opadów atmosferycznych i mrozu,
- na cokołach występują rysy, spękania, betonowe „plomby”; betonowe podesty cokołu są brudne, porośnięte przez mchy, porosty i są zawilgocone,
- schody, podest, cokoły słupów wejścia głównego, zostały w ostatnim okresie obudowane kamieniem polnym, bitym. Zdaniem projektanta, znacznie odbiegają wyglądem estetycznym i technicznym („in minus”), od charakteru wejść bocznych; schody wykonane z kamienia polnego, bitego, są nierówne, nie spełniają warunków technicznych stawianych schodom, zarówno pod względem wysokości stopni (12÷17cm) oraz szerokości (19÷32cm); do obudowy całości użyto kamienia polnego bitego, ale drobnego; spoiny są szerokie, ciemne, co bardzo podkreśla kolorystykę kamienia. Całość znacznie odbiega wyglądem estetycznym od elementów, które wykonano pierwotnie,
- omówione powyżej elementy budowlane, wymagają niezwłocznego remontu.

Projektowane prace budowlano-remontowe będą polegały na:

Elementy wejściowe boczne (patrz - Rys. Nr 2; Nr 4)

- skuć noski 6x6cm schodów,
- z cokołów, ze spoin wykuć starą zaprawę cementową,
- całość oczyścić wodą pod odpowiedni ciśnieniem i szczotkami,
- na betonowym podeście cokołu wylać szlichtę betonową z wyrobieniem spadków 2%,
- podest cokołu z boków, na skosach zaszpachlować i pomalować farbą do betonu w kolorze szarym,
- w cokole spoiny zagruntować i wypełnić nową zaprawą do spoin z trasek,

- cały cokół zaimpregnować środkami do kamienia,
- podest, schody obudować okładziną z płyt kamiennych gr.3cm, nieregularnych, „palonych”, na warstwie kleju wodo- i mrozoodpornego,
- wysokość stopni 17,5cm; szerokość 33,0cm; zwis podnóżka 3cm; spoiny cementowe szare, z dodatkiem środków wodoszczelnych,

Element wejścia głównego(patrz -Rys. Nr 2; Nr 3)

- skuć, rozebrać okładzinę z kamienia polnego, która wykonano w ostatnim okresie, do warstw przed remontem,
- całość oczyścić za pomocą wody pod odpowiednim ciśnieniem lub hydropiaskowanie,
- pozostałe prace wykonać jw..

4.3. Pozostałe elementy budowlano- konstrukcyjne - pozostaną bez zmian.

5. IZOLACJE

5.1. Projekt przewiduje wymianę pokrycia dachowego, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych. (patrz – Rys. Nr1, Rys. Nr5 oraz elewacje)

Istniejące pokrycie dachu stanowią blachy stalowe, ocynkowane, płaskie, malowane w kolorze bordo, mocowane na rąbek stojący oraz w „karo” (dach wieży, hełm cebulasty nawy), ułożone na deskach 200x25mm, w rozstawie osiowym 30cm.

Obróbki blacharskie z blachy jw.

Rynny, rury spustowe – nowe, z blachy stalowej, ocynkowanej, obustronnie powlekanej, w kolorze brąz.

W trakcie oględzin stwierdziłem, że:

- brak rynien i rur spustowych przy wieży oraz hełmie cebulastym nad nawą główną. Woda jest odprowadzona za pomocą wysuniętych okapów zakończonych obróbką blacharską. Woda spada z dużej wysokości, odbija się od połaci dachu poniżej i powoduje zawilgocenie pionowych elementów elewacji, niekorzystnie wpływa na stan techniczny pokrycia dachowego niższych partii dachu,
- Inwestor dba o stan techniczny dachu. Pokrycie dachu wieży oraz hełmu cebulastego nad nawą główną zostało w ostatnim okresie wymienione na nowe i ułożone w „karo”. Pozostała część dachu została odmalowana. Stan techniczny zasadniczego pokrycia dachu pomimo tych prac, nie jest zadowalający. Blacha jest skorodowana, pokrycie przecieka powodując niszczenie elementów podbudowy pod blachą. Ze względu na renę obiektu wyznaczoną przez jego funkcję i status obiektu zabytkowego, pokrycie dachu, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych wymaga remontu.

Prace budowlano-remontowe będą polegały na:

- rozbiórce istniejącego pokrycia dachu, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych,
- prace prowadzić na poszczególnych partiach dachu, pamiętając o odpowiednim zabezpieczeniu elementów budowlanych budynku oraz zabytkowych, wartościowych, przedmiotów kultu religijnego, wystroju i wyposażenia wnętrz, które mogą zostać uszkodzone pod wpływem warunków atmosferycznych,
- deski istniejące 200x25mm, z rozstawem osiowym 30cm, stanowiące podbudowę mocowania blach, należy rozebrać,
- nowe ołączenie wykonać z desek 150x25mm, impregnowanych, z odstępem 2cm; Deski mocować do krokwi za pomocą gwoździ miedzianych. Można zastosować gwoździe ocynkowane, pod warunkiem, że zostaną głęboko wbite w deskę dla uniknięcia styku z blachą pokrycia, która przy styku miedzi z cynkiem będzie korodowała,

- nowe pokrycie dachu, obróbki blacharskie, obudowę sygnaturek z hełmem cebulastym, rynny, rury spustowe inne elementy wykończenia dachu, wykonać z blachy miedzianej gr.0,6mm, z zachowaniem istniejącego układu mocowania blachy; arkusze blachy łączyć między sobą na rąbek podwójny stojący prostopadły do okapu i na rąbek podwójny leżący równoległe do okapu oraz „karo” w miejscach istniejących;

- rynny, rury spustowe w miejscach istniejących uzupełnić dodatkowo przy dachu, daszkach wieży oraz hełmie cebulastym nawy głównej,

- na dachach portyków zamocować drabinki p. śniegowe zabezpieczające wiernych przed obsunięciem się śniegu lub brył lodu,

- pokrycie połaci dachu blachą miedzianą musi być wykonane szczególnie starannie, zgodnie z zasadami współczesnej wiedzy technicznej, Sztuki Budowlanej i

„warunkami technicznymi wykonywania i odbioru robót budowlano-montażowych”,

- istniejące krzyże na zakończeniu hełmów cebulstych należy wymienić na nowe, ze stali nierdzewnej lub pozłacane po uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków i Inwestorem.

5.2. Pozostałe izolacje budynku- bez zmian

6. WYKOŃCZENIE WEWNĘTRZNE BUDYNKU

- bez zmian

7. INSTALACJE

7.1. Instalacje sanitarne - bez zmian

7.2. Instalacja elektryczna - bez zmian

8. WYKOŃCZENIE ZEWNĘTRZNE BUDYNKU

8.1. Projekt przewiduje generalny remont elewacji. (patrz – Rys. Nr11 oraz elewacje)

Ściany cerkwi zostały oszalowane deskami szlifowanymi, profilowanymi, szer. 20cm i pomalowane.

W układzie poziomym budowli wyróżnić należy:

- szeroką poziomą deskę, osłaniającą podwalinę z okapnikami,
- pas podokienny, z diagonalnie ułożoną szalówką,
- gzyms podokienny obiegający budynek,
- horyzontalnie ułożoną szalówkę od gzymsu podokiennego, aż pod sam okap,
- fryzowanie dachu i daszków osłaniających zmienny przekrój poziomy wieży w poszczególnych jej partiach,

Podział pionowy wynika z długości zastosowanych sumików (bali drewnianych), łączonych parami łątek (słupów), które dzielą korpus na poszczególne pola. W środku tego pola umieszczono okno. Okna obramowano szalówką, ozdobiono nadprożami z ząbkami (gzymsem) i skromnymi podokiennikami. Uzupełnieniem pionowych podziałów są wysunięte z bryły budynku ramiona transeptu, którego oś podkreślają drzwi z symetrycznie umieszczoną parą okien oraz trójkątny fronton dachu portyku, z charakterystyczną jętką przeciętą wieszakiem. Całość układu pionowego dopełniają pionowe deski stanowiące naroża poszczególnych części budynku.

Zasadniczy kolor ścian budynku, drzwi wejściowe – beżowy ciemny.

Okna – w kolorze białym.

Obramowanie okien, obramowanie drzwi, gzyms podokienny, naroża budynku, kolumny (słupy) podtrzymujące dach portyku, fryzowanie daszków i dachu (deski

okapowe, wiatrownice) inne elementy dekoracyjne, detalu architektonicznego – w kolorze brzoskwiowym jasnym.

W trakcie oględzin budynku stwierdziłem, że:

- deski stanowiące okapnik cokołu, okapnik deski osłaniającej podwalinę oraz gzyms podokienny, są zmurszałe, fragmenty zostały wymienione na nowe, farba się na nich łuszczy, odpada,
- szalówka ścian zewnętrznych, w wielu miejscach jest zbutwiała, zawilgocona, farba łuszczy się,
- farba na słupach podtrzymujących dach portyku łuszczy się,
- stwierdzam, że większość elementów drewnianych ze względu na wiek i stan techniczny materiału i wykończenia wymaga niezwłocznego remontu.

Prace związane z remontem będą polegały na:

- wymianie okapników cokołu, okapników deski osłaniającej podwalinę, gzymsu podokiennego oraz innych desek obudowy ścian, które uległy uszkodzeniu, ze względu na wiek, warunki atmosferyczne, owady (szkodniki drewna), a ich stan techniczny wymaga wymiany. Trudno określić ile elementów obudowy wymaga wymiany, ponieważ często stan techniczny deski, elementów drewnianych skrywany jest pod warstwą farby. Można to będzie określić w trakcie realizacji remontu.

Wymieniane elementy winny zachować wymiary elementów istniejących.

- deski, elementy drewniane, których stan techniczny nie budzi zastrzeżeń należy oczyścić za pomocą stalowego skrobaka, papieru ściernego (złuszczenia farby, wszelkie zabrudzenia, pyły, ślady żywicy). Powierzchnie zabrudzone i zapełniałe zmyć preparatem Mould Removal (firmy „TIKKURILA”). Splukać dokładnie i pozostawić do wyschnięcia. Powierzchnie szlifowane zagruntować - pokostem. Następnie całość pomalować 2x emalią ftalową do drewna, zgodnie z istniejącą kolorystyką. Prace prowadzić w odpowiednich warunkach atmosferycznych, przy odpowiedniej wilgotności malowanego materiału, zgodnie z instrukcjami.

- Okapniki, gzyms podokienny, inne elementy poziome odstające od ściany, należy zabezpieczyć obróbką blacharską z blachy stalowej, ocynkowanej, obustronnie powlekanej w kolorze istniejącym deski. Prace zlecić dekarzowi, który pracę wykona z należytą starannością, Sztuka Budowlaną, warunkami technicznymi wykonywania i odbioru robót budowlano-montażowych.

9. WYMAGANIA OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ - bez zmian

10. ZABEZPIECZENIE WYMAGAŃ DLA OS. NIEPEŁNOSPRAWNYCH - bez zmian

11. EKOLOGIA- bez zmian

11.1. Emisja zanieczyszczeń gazowych, pyłowych i płynnych

- nie dotyczy.

11.2. Odpady stałe

- nie dotyczy

11.3. Emisja hałasów i wibracji

- budynek ze względu na funkcję i wyposażenie nie wprowadza emisji hałasu i wibracji.

11.4. Wpływ na istniejący drzewostan, powierzchnię ziemi, glebę, wody

powierzchniowe i podziemne

- budynek nie spowoduje szczególnego zacieniania otoczenia ze względu na swoją wysokość. Budynek nie wprowadza szczególnych zakłóceń w ekologicznej charakterystyce ziemi, gleby, wód powierzchniowych i podziemnych. Użytkowanie budynku pozwala na zachowanie biologicznie czynnego terenu działki poza powierzchnią zabudowaną.

12. UWAGI KOŃCOWE

- o rozpoczęciu i zakończeniu robót budowlanych osoba fizyczna/ jednostka organizacyjna, która uzyskała pozwolenie zobowiązana jest zawiadomić PWKZ na 7 dni przed zamierzonym terminem rozpoczęcia i zakończenia prac,
- wszelkie roboty budowlane należy wykonać pod nadzorem osoby uprawnionej do kierowania danym zakresem robót,
- roboty powinny być wykonane zgodnie z Polskimi Normami, Warunkami Technicznymi, sztuką budowlaną i przepisami BHP,
- materiały użyte do budowy powinny posiadać Atesty i Aprobaty Techniczne, znak B dopuszczający do obrotu materiałami budowlanymi oraz pozytywną ocenę higieniczną wydaną przez Państwowy Zakład Higieny,

- wszelkie zmiany należy uzgodnić z Konserwatorem Zabytków i projektantem.

opracował:

CZEŚĆ OPISOWA

PRAC BUDOWLANO-REMONTOWYCH

związanych z bramą wejścia głównego cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela, na terenie Dz. Nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa Wola (gm. Michałowo).

Przed wejściem na teren działki, wydzielonej murem cyklopowym z głazów narzutowych, znajduje się brama, w konstrukcji murowanej, z cegły ceramicznej pełnej, licówki, ze spoiną wapienną. Trójosiową bramę stanowią prostokątne słupy 57x72cm (boczne) oraz 114x72cm (środkowe), z trzema przejściami. Dwa węższe i niższe po bokach i środkowe szersze i wyższe, przesklepione półkolistym łukiem, przechodzącym w „ośli grzbiet”. Na słupach środkowych, od frontu, wykonano pilastry (element dekoracyjny podziału powierzchni słupa) zwieńczone głowicą, którą wykonano z uskokami, z cegieł profilowanych i zwieńczono daszkiem z blachy. Łuk jest kształtowany z bogatym detalem architektury murowanej, w którym można wyróżnić (wezwłowie łuku, sklepienie, czoło, grzbiet, klucz i zwornik łuku). Grzbiet łuków wejść bocznych zabezpieczono obróbką blacharską (blacha stalowa, ocynkowana, obustronnie powlekana, w kolorze ciemny brąz, mocowaną na rąbek stojący do list drewnianych osadzonych w grzbiecie łuków) i zwieńczono krzyżem. Grzbiet łuku nad wejściem środkowym zwieńczono ośmioboczną sygnaturką (latarnią), z hełmem cebulastym i krzyżem i zabezpieczono obróbką blacharską. Podniebienie półkolistych łuków zostało otynkowane. Od frontu, w czole bramy środkowej osadzono w sklepieniu ikonę, zabezpieczoną od góry daszkiem z blachy. Wejścia boczne są zamykane furtkami jednoskrzydłowymi, otwieranymi do środka, z profili stalowych, pomalowanych farbą, w kolorze brąz. Wejście główne jest zamykane bramą dwuskrzydłową, otwieraną do środka, z profili stalowych. W słupie środkowym, od strony cerkwi, osadzono skrzynkę złącza kablowego energetycznego, z drzwiczkami z blachy, w kolorze białym. (patrz – Rys. Nr 16;17;18;19;20)

W trakcie oględzin bramy stwierdziłem, że:

- na styku słupów z terenem widać na cegle pleśnie, porosty, mchy, ubytki cegły, które mogą wskazywać, że izolacja pozioma na styku fundamentem ze słupem nie została wykonana, przestała pełnić swoją rolę lub została wykonana niewłaściwie,
- brak izolacji, tym razem pionowej, można zauważyć również na styku słupów z murem istniejącego ogrodzenia. Widać ubytki cegły, wyszczerbienia, cegła jest zmurzała i wilgotna,
- opady deszczu, śnieg zalegający na zwieńczeniu muru ogrodzenia ze słupami bramy, powoduje zawilgocenie słupów bramy,
- w całej konstrukcji bramy widać liczne ubytki cegły, wyszczerbienia, przebarwienia, betonowe „plomby”, mur jest zawilgocony,
- zauważyłem, że obróbki blacharskie zabezpieczające bramę od opadów atmosferycznych, wykonane z blachy stalowej, ocynkowanej, obustronnie powlekanej, mocowane na rąbek stojący, zostały zamocowane do drewnianych listw

osadzonych w grzbiecie łuków. Pokrycie bramy z blachy zostało wykonane w ostatnim okresie, lecz grzbiec i osadzone w nim elementy listw zostały stare. Listwy są zbutwiałe i nie zostały wymienione. Blacha nie ma prawidłowego zamocowania w listwach i w murze bramy,

- spoiny z zaprawy wapiennej są nierówne, z licznymi ubytkami, przebarwieniami oraz niezbyt starannie wykonane, zwłaszcza w strefie grzbietowej łuków,
- w podniebieniu łuków, które zostało otynkowane, widać ubytki i spękania tynku,
- drzwiczki złącza kablowego energetycznego, wykonane z blachy są skorodowane, rdzawe, a kabel energetyczny jest widoczny na zewnątrz i grozi mu uszkodzenie,
- elementy stalowe furtek i bramy są skorodowane, widać przebarwienia farby.

Brama ze względu na wiek oraz zauważone niekorzystne zmiany, które wpływają na konstrukcję i estetykę budowli wymaga niezwłocznego remontu.

Prace renowacyjno -remontowe należy przeprowadzić w następujący sposób:

1. Istniejącą ikonę należy zdemontować i zabezpieczyć w miejscu wskazanym przez Inwestora.
2. Bramę, furtki należy zdjąć z zawiasów i zabezpieczyć w wyznaczonym miejscu.
3. Rozebrać, zdemontować obróbki blacharskie, stanowiące pokrycie głowicy pilastrów, muru bramy oraz sygnaturkę z hełmem i krzyżem.
4. Odłączyć zasilanie złącza kablowego energetycznego. Skrzynkę złącza wraz z niezbędną instalacją wewnątrz należy wymienić na nową. Prace powinny być wykonane przez osobę z odpowiednimi uprawnieniami, z zachowaniem przepisów BHP, w uzgodnieniu z zakładem energetycznym. Złącze kablowe zabezpieczyć od wody, która będzie wykorzystana do czyszczenia elewacji.
5. Tynk stanowiący wykończenie półkolistych łuków podniebienia należy skuć. Spoiny oczyścić na głębokość ok. 2cm. Całość bramy (muru z cegły) oczyścić przez mycie wodą pod odpowiednim ciśnieniem, szczotkowanie lub hydropiaskowanie niskociśnieniowe.
6. Brak właściwej izolacji poziomej muru oraz pionowej na styku z murem ogrodzenia jest przyczyną zawilgocenia muru, które jest bardzo niebezpieczne dla materiału konstrukcyjnego z cegły i trwałości całej budowli. Podstawową czynnością jaką należy niezwłocznie wykonać, to osuszenie muru. Proponuje się wykonanie izolacji poziomej oraz pionowej za pomocą materiałów i technologii firmy SCHOMBURG. Mur należy odkopać wokół na głębokość ok. 50cm. Oczyścić z ziemi i części roślinnych. Osuszyć. Wykonać izolację pionową z elastycznej zaprawy uszczelniającej firmy Schomburg. Następnie w murze należy stworzyć przeponę:
  - w murze, na poziomie przyziemia, z dwóch stron, wykonać dwa rzędy otworów w odstępach ok. 12cm, nawierconych pod kątem 30° na głębokość o ok. 10cm mniejszą niż grubość muru,
  - następnie wykonać hydrofobizację muru za pomocą iniekcji specjalnego płynu hydrofobowego (na bazie związków krzemu), który wsiąknie w mur i stworzy poziomą i pionową przeponę,
  - po zakończeniu hydrofobizacji otwory należy zalać płynną zaprawą.
- Prace związane z wykonaniem izolacji poziomej i pionowej muru należy powierzyć wyspecjalizowanemu wykonawcy, który wykona to zgodnie z instrukcjami, z zastosowaniem odpowiednich materiałów i po konsultacji z przedstawicielem (specjalistą) firmy Schomburg.
7. Krok następny, to rozebranie grzbieców łuków, tj. cegieł wieńczących tzw. „ośli grzbiec” (rzęd cegieł murowanych na płasko i rząd cegieł murowanych na sztorc). Mur

na tych fragmentach został wykonany niezbyt starannie i wymaga przemurowania. Należy również rozebrać uszkodzone cegły w głowicy wieńczącej pilaster. Cegły w murze bramy, które uległy wybiciu, wyszczerbieniu, są uszkodzone lub zmurszałe należy wykuć i wymienić na nowe.

Nowe fragment należy wykonać z cegieł ceramicznych, pełnych, które wielkością, kształtem, strukturą, kolorem, itp. będą odpowiadały cegłom istniejącym (można użyć cegieł, z rozbiórki obiektów istniejących). Nowe uzupełnienia muru należy murować z zachowaniem istniejących wątków ceglanych i z należytą starannością. Do spoinowania przemurowanych fragmentów muru oraz wszystkich spoin w murze, należy użyć renowacyjnej zaprawy do spoinowania z traselem (minerał pochodzenia wulkanicznego, ograniczający możliwość wystąpienia wykwitów na powierzchni zaprawy). W nowych warstwach cegieł w „oślim grzbiecie”, w głowicy pilastra należy zakotwić klocki drewniane, zaimpregnowane, które posłużą do zamocowania obróbek blacharskich.

8. Obudowę sygnaturki (latarni) z hełmem cebulastym, obróbki blacharskie stanowiące zabezpieczenie muru bramy od opadów atmosferycznych, należy wykonać z blachy miedzianej. Prace dekarские należy wykonać z zachowaniem zasad Sztuki Budowlanej, warunkami technicznymi wykonywania i odbioru robót budowlano-montażowych, szczególną starannością, dbałością. Kształt elementu wieńczącego wejście główne (sygnaturka z hełmem i krzyżem) musi zostać zachowany. Krzyże wieńczące wejścia bramy należy wykonać jako nowe ze stali nierdzewnej lub pozłacane, z zachowaniem kształtu, proporcji krzyży istniejących, w uzgodnieniu z Inwestorem.

9. Cały mur z cegły należy zabezpieczyć przez zagruntowanie i zaimpregnowanie preparatami do cegły.

10. Stalowe elementy furtek i bramy głównej należy oczyścić z rdzy i starych warstw farby. Stwierdzone braki w spawach uzupełnić. Nierówności spawów przeszlifować. Stal zabezpieczyć farbą antykorozyjną, a następnie pomalować 2x farbą w kolorze ciemny brąz, metodą proszkową.

11. W istniejącej wnęce nad wejściem głównym, zamocować ikonę, którą należy zabezpieczyć od warunków atmosferycznych.

Uwaga:

Brama wejścia głównego na teren działki, będąca elementem ogrodzenia działki nie jest obiektem zabytkowym.

opracował:

INFORMACJA
DOTYCZĄCA BEZPIECZEŃSTWA I OCHRONY
ZDROWIA

**/dotyczy: robót budowlano-remontowych w budynku cerkwi p. w.
Narodzenia Św. Jana Chrzciciela na terenie Dz. Nr 441
w obrębie wsi Nowa Wola (gm. Michałowo)/**

INWESTOR - Parafia Prawosławna w Nowej Woli
p.w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela
Nowa Wola 85
16-050 Michałowo

PROJEKTANT - mgr inż. arch. Dariusz Jerzy MODZELEWSKI
upr. proj. w spec. arch. Bł/192/94

DATA - 01.04.2013r.

CZEŚĆ OPISOWA

1. Podstawa opracowania:

- 1.1. Projekt arch.-budowlany prac budowlano-remontowych w budynku cerkwi p.w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela, na terenie Dz. Nr 441 w obrębie wsi Nowa Wola (gm. Michałowo)
- 1.2. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dn. 23.06.2003r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia – Dz. U. Nr 12, poz.1126
- 1.3. RMBiPMB z dn.28.03.1972r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu robót budowlano-montażowych i rozbiórkowych – Dz. U. Nr 13, poz.93
- 1.4. RMPiPS z dn.26.09.1997r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy
- 1.5. RMPiPS z dn. 08.02.1994r. w sprawie wprowadzenia obowiązku stosowania niektórych Polskich Norm i Norm Branżowych, dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy – Dz. U. Nr 37, poz. 138

2. Zakres robót i kolejność realizacji

2.1. Inwestycja przewiduje następujący zakres prac budowlano-remontowych:

- remont cokołu budynku i schodów z podestem przed wejściami do cerkwi,
- remont ścian zewnętrznych,
- wymianę pokrycia dachowego, obróbkę blacharskich, rynien i rur spustowych,
- generalny remont bramy wejściowej
w budynku cerkwi p. w. Narodzenia Św. Jana Chrzciciela Parafii Prawosławnej, na terenie Dz. Nr 441 w obrębie gruntów wsi Nowa Wola (gm. Michałowo).

2.2. Prace przygotowawcze

Rozpoczęcie procesu inwestycyjnego wiąże się z wykonaniem obowiązujących czynności „dokumentacyjnych”.

Budowa może być prowadzona wyłącznie w oparciu o:

- pozwolenie na budowę i zatwierdzoną dokumentację w zakresie projektu Budowlanego,
- opracowany projekt wykonawczy,
- Dziennik Budowy (zarejestrowany, kompletny i prowadzony w sposób czytelny).

Wymienione powyżej dokumenty należy przechowywać w miejscu dostępnym wyłącznie dla osób do tego upoważnionych. Należy mieć na uwadze, że ocena prawidłowości prowadzenia budowy i zachowania zasad bezpieczeństwa dokonana może być poza oceną wizualną wyłącznie w oparciu o te dokumenty. Są one również jednym z ważnych elementów końcowej oceny inwestycji, szczególnie w zakresie jej zgodności z założeniami projektowymi, w trakcie dokonania formalności związanych z uzyskaniem pozwolenia na jej użytkowanie.

2.3. Zakres robót i kolejność realizacji:

- roboty kubaturowe (budowlano-remontowe)
  - prace rozbiórkowe związane z wymianą pokrycia dachowego, rynien, rur spustowych cerkwi,
  - prace blacharsko-dekarskie, związane z kryciem dachu oraz montażem systemu odprowadzenia wody (rynien, rur spustowych),

- prace budowlano-wykończeniowe związane z remontem elewacji budynku cerkwi,
- prace budowlano-remontowe przy cokole budynku oraz schodach, podestach elementów wejściowych,
- prace budowlano-remontowe związane z bramą wejściową na działkę.

3. Wykaz istniejących obiektów budowlanych

- budynek cerkwi.

4. Elementy zagospodarowania działki, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi

- złącze kablowe energetyczne w bramie wejściowej.

5. Przewidywane zagrożenie występujące podczas realizacji robót budowlanych, ich skala, rodzaj, miejsce i czas występowania

Proces inwestycyjny mający na celu realizację zadania określonego w projekcie stwarza zagrożenia przeciętnie spotykane przy realizacji tego typu obiektów. Prace stwarzające ewentualne zagrożenia i wymagające zwiększenia stopnia ostrożności przy ich wykonywaniu, to prace związane z:

- robotach, gdzie występuje ryzyko upadku z wysokości ponad 5,0 m, tj.

w trakcie prac związanych z: rozbiórką starego pokrycia dachu, rynien, rur spustowych; kryciem dachu oraz montażem system odprowadzenia wody; remontem elewacji, montażem rusztowań,

- robotach związanych z impregnacją elementów drewnianych, kamiennych (ze środkami chemicznymi),
- robotach związanych z instalacją elektryczną (wymianą złącza kablowego, energetycznego).

Skala, rodzaj, miejsce i czas występowania powyższych zagrożeń, będą miały wpływ przede wszystkim dla pracowników zatrudnionych przy realizacji obiektu budowlanego, ponieważ plac budowy jest ogrodzony i musi być zabezpieczony przed dostępem osób postronnych.

Wykonawca z przeciętnym doświadczeniem powinien bez większych trudności zrealizować budowę bezkolizyjnie zarówno pod względem technicznym jak w zakresie zachowania bezpieczeństwa. Konieczne jest określenie przez niego na bieżąco w całym okresie budowy kategorii ryzyka zawodowego.

6. Sposób prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych.

Zatrudnieni pracownicy powinni być przeszkoleni w zakresie prowadzonych robót oraz świadomi zagrożeń występujących przy realizacji przedmiotowej budowy.

Bezpośrednio przed przystąpieniem do pracy osoba kierująca pracami jest obowiązana poinformować pracowników o:

- zakresie pracy, jaką mają wykonać,
- rodzaju zagrożeń jakie mogą wystąpić,
- niezbędnych środkach ochrony indywidualnej.

Załoga powinna zostać, zgodnie z Kodeksem Pracy, przeszkolona w zakresie szkolenia wstępnego, podstawowego i okresowego.

Za przeszkolenie pracowników odpowiedzialny jest Kierownik budowy.

Dokumentacja potwierdzająca szkolenie powinna być w każdej chwili dostępna na terenie budowy dla organów kontrolnych.

7. Środki techniczne i organizacyjne zapobiegające niebezpieczeństwom wynikającym z wykonywania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowiu lub w ich sąsiedztwie, w tym zapewniających bezpieczną i sprawną komunikację, umożliwiającą szybką ewakuację na wypadek zagrożeń.

Budowa prawidłowo przygotowana powinna być wyposażona w:

- komplet instrukcji stanowiskowych,
- instrukcji bezpiecznej obsługi poszczególnych urządzeń,
- instrukcje określające zasady zachowania się, alarmowania i powiadamiania w przypadku wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia oraz zagrożeń pożarowych,
- wykaz osób odpowiedzialnych.

Numery ich telefonów oraz telefonów alarmowych powinny zostać umieszczone na Tablicy Informacyjnej wykonanej i zlokalizowanej zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Teren budowy należy oznakować. Plac budowy powinien być uporządkowany i odpowiednio zagospodarowany, a dojścia i dojazdy trwale wydzielone oraz przejezdne.

opracował: